
CUALLADÓ: FRAGMENTS DEL PAISATGE HUMÀ. COL·LECCIÓ DE L'IVAM

MUSEU ANTONIO FERRI, BOCAIRENT

Del 21 de gener l'1 de maig de 2022

Departament de Comunicació
i Xarxes Socials
comunicacion@ivam.es | Tel: 963 17 66 00

CUALLADÓ: FRAGMENTS DEL PAISATGE HUMÀ. COL·LECCIÓ DE L'IVAM

Del 21 de gener l'1 de maig de 2022

Comissariat: Sandra Moros

Lloc: Museu Antonio Ferri, Bocairent

ÍNDEX

- 1. Exposició**
- 2. Biografia**
- 3. Publicació**

1. EXPOSICIÓ

La mostra monogràfica *Cualladó: fragments del paisatge humà*, recull una selecció de prop de 90 obres de Gabriel Cualladó (1925, Massanassa, València - Madrid, 2003), un dels referents més importants de la fotografia espanyola i Premi Nacional de Fotografia en 1994.

L'exposició, que es presenta en el Museu Antonio Ferri amb motiu de la Capitalitat Cultural de Bocairent, reuneix fotografies de Cualladó procedents de la Col·lecció de l'IVAM, produïdes en un marc cronològic molt ampli: des dels seus inicis en els anys cinquanta, fins als seus últims projectes arrelats al territori valencià, com *L'Albufera. Visió Tangencial* o *Els Paisatges de Joanot Martorell. Gandia i la Safor*. Aquesta selecció de fotografies està organitzada en «fragments» o sèries temàtiques i s'acompanya de material documental que contextualitza i amplia la rellevància i funció de l'obra de Cualladó dins de l'entorn de l'humanisme fotogràfic, desenvolupat a Espanya durant la segona meitat del segle XX.

El títol de l'exposició està extret d'un text del fotògraf publicat en 1974 en la revista *Quaderns sobre la fotografia* que, al seu torn, el va prendre del catàleg de la mostra *The Family of Man* (MoMA, 1955). En l'article, Cualladó concebia la representació del paisatge humà no sols com el vertader estímul, referència i fonament de la seua pràctica fotogràfica, sinó com un element de reflexió sobre el seu propi treball.

L'ordenació de l'exposició, dividida en tres plantes, comença amb una primera sala centrada en la figura humana, amb fotografies que mostren la importància del retrat, i com la figura de l'ésser humà és present a través de la seua absència, almenys en una part de les seues fotografies. Ací destaca la seua fotografia favorita, *Gitanilla* (1978), com a exemple perfecte del que simbolitzava un retrat per a Cualladó i com per a ell el context té un valor fonamental per a aprofundir en la representació de la persona fotografiada.

La primera planta del museu reuneix tres de les sèries sobre les quals Cualladó va estar treballant durant anys: *Reial Societat Fotogràfica*, *Cerveceria Alemana i París*. Les fotografies seleccionades de la sèrie *Reial Societat Fotogràfica* (ca. 1979-1982) són les còpies realitzades per Cualladó cap a la segona meitat dels anys huitanta, a diferència de les positivades en 1982 per a la seua exposició individual amb motiu de la Primavera de la Fotografia a Barcelona, en el Centre Internacional de Fotografia i en Spectrum Canon. El conjunt triat per a aquesta exposició mostra algunes de les seues fotografies més abstractes, que inclouen jocs de simetries i elements referencials i metalingüístics, com la imatge del pòster d'una fotografia de Dorothea Lange, considerada entre les més famoses de la fotografia documental americana dels anys trenta.

Gabriel Cualladó. *Gitanilla*. Sama de Langreo, Asturias, 1978
Gitaneta
Fotografia a les sals de plata sobre paper, còpia d'època
41.2 x 60.8 cm.
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat. Depòsit Col·lecció Gabriel Cualladó

La sèrie *París* mostra la campanya turística que va fer en 1962 Gabriel Cualladó, convidat pels serveis oficials de turisme francès, al costat d'altres deu fotògrafs espanyols. Són imatges que no mostren la Torre Eiffel o l'Arc del Triomf, sinó els cossos dels animals degollats i la roba ensangonada dels treballadors de Les Halles (mercat central). Cualladó va ser capaç de visibilitzar el contrast social entre el París que es troba als carrers a través de les seues gents.

La tercera planta de l'edifici està dedicada completament a fotografies que Cualladó va prendre en la Comunitat Valenciana. Algunes d'aquestes són projectes encarregats com L'Albufera. *Visió Tangencial* (1985), inclòs en les II Jornades Fotogràfiques a València, o *Paisatges de Joanot Martorell. Gandia i la Safor* (1990). Els dos projectes de Cualladó estan formats per 10 fotografies cadascun. L'exposició inclou no sols les fotografies seleccionades per Cualladó que van formar part del projecte final, sinó també algunes de les escenes que l'artista va fotografiar mentre feia aquests treballs, però que segons el seu criteri van quedar fora en el seu compendi final. Mostrar junts els projectes i els seus «descartes» ofereix una nova lectura que transcendeix tots dos treballs, ampliant-los i visibilitzant d'una manera més evident la seua pràctica fotogràfica.

L'obra de Gabriel Cualladó constitueix un dels pilars de la Col·lecció de Fotografia de l'IVAM, amb quasi 500 obres fruit d'adquisicions i de les generoses donacions del mateix artista entre els anys 1989 i 2002. Aquesta exposició és una mostra

de l'especial significació que sempre ha tingut Cualladó per a l'IVAM, que ha dut a terme una important tasca de manteniment, de catalogació, d'investigació i difusió de la seua obra.

Gabriel Cualladó. *Retrato de mi cuñado Ramón*. Asturias, 1964
Retrat del meu cunyat Ramón.
Fotografia a les sals de plata sobre paper.
Còpia moderna anterior a 1989
20,3 x 20,2 cm.
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat
Donació de l'artista

Gabriel Cualladó. *Mi madre*, Massanassa, Valencia, 1974
La meua mare.
Fotografia a les sals de plata sobre paper, còpia de 1995
43 x 28 cm.
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat
Donació de l'artista

Gabriel Cualladó. *Real Sociedad Fotográfica*,
Madrid, ca. 1979-1982
Fotografia a les sals de plata sobre paper.
Còpia moderna anterior a 1989
16,2 x 24,1 cm
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat.
Donació de l'artista

Gabriel Cualladó. *Real Sociedad Fotográfica*,
Madrid, ca. 1979-1982
Fotografia a les sals de plata sobre paper.
Còpia moderna anterior a 1989
15,8 x 24,4 cm
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat.
Donació de l'artista

Gabriel Cualladó. *Real Sociedad Fotográfica*,
Madrid, ca. 1979-1982
Fotografia a les sals de plata sobre paper.
Còpia moderna anterior a 1989
16,2 x 24,1 cm
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat.
Donació de l'artista

2. BIOGRAFIA

Nascut en 1925, Gabriel Cualladó és un dels pioners del moviment de renovació de la fotografia espanyola de la segona meitat del segle XX. Entre els trets més emblemàtics de la seua obra hi ha la mirada humanista i poètica de les seues fotografies. Lluny dels grans esdeveniments, Cualladó s'enfoca en escenes senzilles amb amics, familiars i persones anònimes, sense artificis, per captar les instants de la vida quotidiana.

Sempre es va definir com un fotògraf amateur, la qual cosa li permet explorar nous aspectes de la fotografia: desmunta l'enquadre i trenca amb les convencions de la composició. És partidari de disparar sense intervindre abans en la realitat que retracta. La foscor i clarobscurs que confereix a les seues imatges, en les quals predominen intensos i negres purs aconseguits a base de treballar-los en el laboratori, constitueixen una de les marques d'identitat de la seua obra. Els seus anys més prolífics són els dels anys 50, 60 i 70, durant els quals signa sèries fotogràfiques ambientades a Madrid, París i Astúries.

A més de la seua activitat com a fotògraf, Gabriel Cualladó va ser un dels pioners del col·leccionisme fotogràfic a Espanya.

Infància taronja

Nascut de pares horticultors a Massanassa (València), Cualladó creix en una Espanya autoritària endurida. Envoltat de la dolça aroma de les taronges

del seu pare, d'una banda, i aclaparat per l'austeritat d'un país incendiari per la dictadura de Franco, de l'altra, la seua infància es veu profundament marcada per la frugalitat i la rigidesa. En 1941 se'n va a Madrid per a treballar en l'empresa del seu oncle, fet que marca l'inici de la seua aventura cosmopolita.

Naix un moviment

En 1951 naix el seu primer fill i compra una càmera Capta per 90 pessetes, pensant captar els seus primers passos. En 1956 integra la Reial Societat Fotogràfica de Madrid (RSF) i s'uneix al renovador grup de fotògrafs AFAL, iniciant el Moviment de la Renovació de la Fotografia Espanyola a mitjans del segle XX. En 1957 organitzen la primera exposició oficial del moviment en una de les galeries d'art de la ciutat i, uns anys després, una de les imatges de Cualladó ("Les noces de Ramón Masats") rep el premi de la revista nord-americana *Popular Photography*.

La difusió global

En 1961, Cualladó rep el trofeu Luis Navarro de Fotografia d'Avantguarda Barcelona. Aquest període marca l'inici de la difusió de l'obra fora d'Espanya. Al llarg de la dècada, les seues obres s'exhibeixen en les principals ciutats europees: des de la Biennial de Pescara a Itàlia, a la biblioteca de l'Ambaixada d'Espanya a París, al Museu Fodor a Amsterdam i a l'exposició "Interpress-Photo" a la ciutat de Moscou. La foto de Cualladó "Xiqueta de la rosa", juntament amb diverses més entren en la col·lecció de la

Gabriel Cualladó. *Real Sociedad Fotográfica*, Madrid, ca. 1979-1982
Fotografia a les sals de plata sobre paper.
Còpia moderna anterior a 1989
17,5 x 24,3 cm
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat.
Donació de l'artista

Gabriel Cualladó. *Cervecería Alemana*, Madrid, 1960
Cerveceria Alemana.
Fotografia a les sals de plata sobre paper.
Còpia moderna anterior a 1989
17,2 x 26,6 cm
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat.
Donació de l'artista

Gabriel Cualladó. *París*, 1962
Fotografia a les sals de plata sobre paper, còpia de 1982
13,9 x 29,8 cm
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat
Donació de l'artista

Gabriel Cualladó. *Niños jugando*, París, 1982
Xiquets jugant.
Fotografia a les sals de plata sobre paper,
còpia de 1982
17,3 x 26,8 cm
IVAM Institut Valencià d'Art Modern,
Generalitat.
Donació de l'artista

Biblioteca Nacional Francesa, i les seues imatges comencen a aparèixer en l'edició anual del reconegut llibre britànic *Photography Year Book*.

El reconeixement

En 1978, les fotografies de Cualladó s'exposen en el Festival de Fotografia d'Arles i en 1985 les primeres grans exposicions individuals al Museu de Belles Arts de Bilbao així com al Museu Nacional d'Art Contemporani de Madrid. Uns anys més tard, les seues fotos es publiquen en els llibres d'art *The Complete Book of Photographers* (Mac Millan, Los Angeles), així com en *Contemporary Photographers* (St. James Press, Londres). En 1989 una de les exposicions inaugurals de l'IVAM es dedica a Gabriel Cualladó i, posteriorment, en 1992, el museu valencià organitza una gran exposició individual que marca la seua consagració com a gran fotògraf espanyol de la meitat del segle. Eixe mateix any rep el premi ICI al millor fotògraf europeu atorgat pel National Museum of Photography, Film and Television (Bradford, RU). En 1994 rep el primer Premi Nacional de Fotografia d'Espanya, i en 1998 la medalla d'or del Cercle de Belles Arts de Madrid, que consolida oficialment la seua consagració.

L'herència

Mor en 2003, deixant un llegat durador, que conta la història d'una Europa de postguerra tan fragmentada com commovedora. Al llarg de la dècada de 2000 es van fer diverses exposicions de la seua obra, com la que li va dedicar l'IVAM l'any 2003.

Gabriel Cualladó. *Interior de casa de Oliva*, de la sèrie/serie Gandia i la Safor, 1990
Interior de casa d'Oliva.
Fotografia a les sals de plata sobre paper,
còpia d'època
29,4 x 16,5 cm
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat
Donació de l'artista

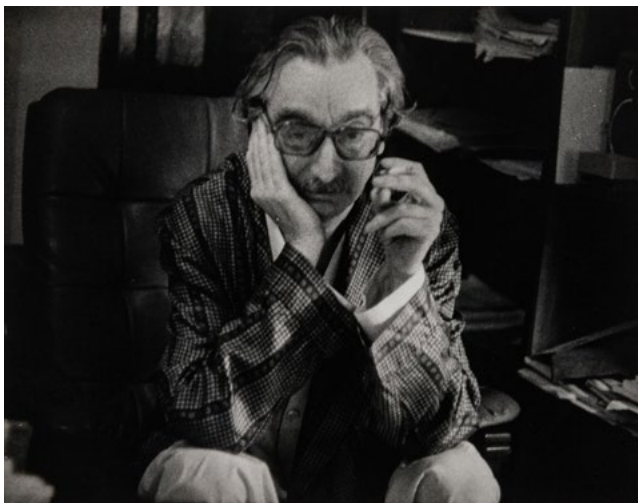
Gabriel Cualladó. *La Albufera*, València, 1985
L'Albufera.
Fotografia a les sals de plata sobre paper, còpia d'època
18.3 x 27.2 cm.
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat.
Donació de l'artista

Gabriel Cualladó
Sèrie/Serie L'Albufera. *Visió Tangencial, II*
Jornades Fotogràfiques, València, 1985
Sense títol.
Fotografies a les sals de plata sobre paper,
còpies d'època
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

3. PUBLICACIÓ

Amb motiu de l'exposició, l'IVAM publicarà un catàleg que inclou textos de la directora de l'IVAM, Nuria Engueta, i la comissària de la mostra i conservadora del museu, Sandra Moros, juntament amb imatges de les obres incloses en l'exposició i material d'arxiu i documentació. La publicació estarà disponible en la recepció del museu i a través de la botiga en línia: <https://tienda.ivam.es/>

Gabriel Cualladó. *Retrato de Joan Fuster*.
L'Albufera, València, 1985
Retrat de Joan Fuster.
Fotografia a les sals de plata sobre paper,
còpia d'època
13,4 x 15,8 cm
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat
Donació de l'artista

Gabriel Cualladó. *Mi hija con Sofía*, El Saler,
València, 1993
La meua filla amb Sofia.
Fotografia a les sals de plata sobre paper,
còpia d'època
30 x 45,5 cm.
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat
Donació de l'artista

---

6. DADES DE CONTACTE

Departament de Comunicació i Xarxes Socials

comunicacion@ivam.es | Tel: 963 17 66 00

